אבל דם לא. [9]וא"ת אדרבה בדם יש לטהר טפי אפי' בכלים דדם קדשים לא איתקש למים כדאמרי' לעיל שאינו נשפך כמים אין מכשיר וי"ל דהכי פי' אבל דם היכא דמטמא כגון דם חולין או בעלי מומין [א] או זבח שנפסל [ב] לו: **אלא** דהוי רביעית דחזי להטביל בהו מחטין וצינורות. מכאן אומר ר"י שיש לדקדק דמקוה שכולו שאוב אינו פסול אלא מדרבנן דמשקין בית מטבחיא שהן דכן ע"כ הן שאובין מדמפליג בין דם למים ולא מפליג בין שאובין למחוברין [ג] ואמר דחזי להטביל בהו מחטין וצינורות ועוד תניא בתוספתא דמסכת מקוואות (פ"ב) מקוה שהגיהו ריקן ומצאו מלא כשל [ד] והיינו משום דספיקא דרבנן לקולא [ה] וריקן נמי משמע שלא היה בו כלום מדלא קאמר שהגיהו חסר והא דתניא בת"כ אך מעין ובור יכול אפילו מלא בכתף תלמוד לומר מעין מה מעין בידי שמים אף [מקוה בידי שמים י"ל דאסמכתא בעלמא [ו] הוא ואם תאמר כיון דכולו שאוב כשר מדאורייתא אמאי גזרו רבנן בשאיבה כלל [ז] ויש לומר דגזרו שאיבה אטו דילמא אתי לאטבולי במנגא דבתוך הכלי ודאי אסור לטבול מדאורייתא [ח] ע) ואור"י דכי נמי בטלו רביעית דמקוה [ט] מכל מקום כל שהוא דמעין לא בטלו [ט] מדתנן בת"כ דמעין מטהר בכל שהוא והמקוה בארבעים סאה והא דמקוה במ' סאה היינו לגבי דביטלו רביעית [י] ואפילו הכי קתני דמעין מטהר בכל שהוא הקשה ר"י בשם הרב רבינו שלמה דאמר בפרק חומר בקודש (חגיגה כב.) גבי מקוה שחלקו בסל תדע דבעי' כשפופרת הגוד דהא ארעא חלחולי מחלחלא ובעינן ארבעים סאה במקוס אחד וארעא חלחולי מחלחלא לא שייך אלא במעין [יא] ובעינן ארבעים סאה במקוס אחד והתם מיירי בדבר שכל גופו עולה בפחות דאם לא כן מה ראיה לריך [יב] [6]: ה"ג **נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו לא נטמא תוכו.** וכן גרס רש"י ואף על גב דכל כלי שטף נמי דינו כן [יג] מכל מקוס נקט כריס וכסתות ושקין ומרלופין משום דרבי מאיר פליג בהני דווקא דקתני סיפא רבי מאיר אומר כל שיש לו תוברלות יש לו אחוריס ותוך ושאין לו תוברלות וכו' [יד] תוברלות פירושו תפירות שפה לפיהן סביב כעין מכנסיס דאז אין מהפכין אותן להשתמש בצד אחר ויש לו דין אחוריס ותוך לענין שאם נטמא גבו לא נטמא תוכו כמו שאר כלי שטף: הא

[6](רבן) שמעון אומר בכלים טמאין בקרקע טהורין א"ר פפא אפילו למ"ד טומאת משקין דאורייתא משקי בית מטבחיא [א]הלכתא גמירי לה א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא ואלא הא דאמר ר"א [ב]אין טומאה למשקין כל עיקר תדע שהרי העיד [ג](יוסף) בן יועזר איש צרידה על משקי בית מטבחיא דכן ואי הלכתא גמירי לה מי גמרינן מינה א"ל רבינא לרב אשי והא ר"ש דאמר טומאת משקין דאורייתא [ד]דתניא ר' יוסי ור' שמעון אומרים לכלים טהורין לאוכלין טמאין והכא קאמר [ה](רבן) שמעון בכלים טמאין בקרקע טהורין ואי הלכתא היא מה לי בכלים מה לי בקרקע קשיא אמר רב פפא הא דאמרת בקרקע טהורין לא שנו [ו]אלא מים אבל דם לא ומים נמי לא אמרן אלא דהוי רביעית [ז]דחזי להטביל ביה מחטין וצינורות אבל [ח]לא הוי רביעית טמאין: אמר מר רבי יהודה אומר לכל טמא למימרא דסבר רבי יהודה טומאת משקין לטמא טומאת כלים דאוריית' [ט]והתנן [י]כל הכלים שיש להן אחורים ותוך כגון הכרים והכסתות והשקין והמרצופין נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו לא נטמא תוכו א"ר יהודה [יא]במה דברים אמורים שנטמאו מחמת משקין אבל נטמאו מחמת שרץ נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו נטמא תוכו ואי סלקא דעתך טומאת משקין לטמא כלים דאורייתא מה לי נטמא מחמת משקין מה לי נטמא מחמת שרץ אמר רב יהודה אמר שמואל חזר בו ר' יהודה רבינא אמר לעולם לא הדר הא במשקין הבאין מחמת ידים הא במשקין הבאין מחמת שרץ אי הכי אדתני במה דברים אמורים שנטמאו מחמת משקין ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים במשקין הבאין מחמת ידים אבל במשקין הבאין מחמת שרץ נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו נטמא תוכו אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא חזר בו רבי יהודה איבעיא להו מכלים הוא דהדר ביה אבל באוכלין כרבי יוסי ורבי שמעון סבירא ליה או דילמא לגמרי הדר ביה כרבי מאיר אמר רב נחמן בר יצחק תא שמע [מ]פרה ששתתה מי חטאת בשרה טמא[נ] [י]רבי יהודה אומר בטלו

[ס]רבן [ע] שמעון אומר בכלים טמאין. רבן [פ] שמעון לטעמיה דאמר לעיל טומאת משקין דאורייי' ואפי' לטמא אחרים כדתניא גבי קפק משקה לטמא אחרים רבן [צ] שמעון אומר באוכלין טמא [קז.] הלכך במשקי בית מטבחיא לא מצו רבנן לטהורינהו: **בקרקע טהורין.** ולקמן מתרגם ליה אמיס ודאיכא רביעית דאיכא תורת מקוה עלה למחטין וצינורות דמדאורייתא לא מקבלי טומאה כדכתיב (ויקרא יא) מקוה מים יהיה טהור ורביעית הוי מקוה מדאוריית' דכי כתיב ארבעים סאה באדם הוא דכתיבי דנפקא לן [ק] מאת כל בשרו [ר] מים שכל גופו עולה בהן אבל לכלים קטנים אין צריך אלא כדי שיתכסו במים ובליר מרביעית גמרא גמירי לה דלא חשיב למיהוי מקוה וכיון דבעלמא מדאורייתא לא מיטמו ורבנן הוא דבטלו רביעית דמקוה שלא יטבילו כלים בפחות מארבעים סאה כדאמרינן בגזיר (דף לח.) עשר רביעיות הן ופרכינן והא איכא רביעית דמקוה ומשנינן בר מינה דההיא דבטלו רבנן בפרק שלשה מינין ותניא נמי [ש] זה הכלל כל שאדם טובל בו ידיים וכלים טובלי' בו וגזרו טומאה אף על המשקין שבקרקע כל כמה דהוי בליר מארבעים סאה והכא גבי מטבחיא אוקמוה אדאוריית' וטהורים: **הלכתא גמירי לה.** מסיי דלא מיטמאו: **מי גמרינן מינה.** דטומאת שאר משקין לאו דאוריית' הא אמרת אפילו היא דאוריית' גמירי בהני דטהורין והיכי מייתי רבי אליעזר [ת] טעם למילתיה מהכא: **והא רבי שמעון.** דמשום דסבירא ליה טומאת משקין דאורייתא קאמר הכא בכלים טמאין משום דבשאר משקין דאורייתא ובקרקע הוא דטהורין משום דגבי שאר משקין דרבנן אלמא לאו הלכה למשה מסיי הוא וקשיא לרב פפא דאי הלכתא היא מה לי בכלים דגבי שאר משקין דאורייתא מה לי בקרקע: **קשיא** גרסינן. הא דרב פפא לאו מילתא היא וכי אמרה לאו אדעתיה ולא היה זכור למשניות הללו: **א"ר פפא הא דאמרת.** לרבי שמעון בקרקע טהורין לא שנו אלא מים דאיכא דם מקוה עליהן במחובר: **אבל דם.** אין בו חילוק בין קרקע לכלים דטומאה דידיה דאוריית' אף בקרקע ולר"ש כי איתמר דבן דיוסף בן יועזר אמיס לחודייהו איתמר דהוי רביעית כדפרשינן: **ליגורות.** שטווין בהם זהב: **אבל ליה בהו רביעיה.** דמדאוריית' לא חזו למקוה ומדאוריי' טמאין אף במחובר ה"נ טמאין

ודקיימא לן שיעור טומאת משקין ברביעית [ת] הני מילי לטומאה אחרים אבל לעצמן טמאין בכל שהן כדתנן בטהרות (פ"ג מ"ג) ומייתינן לה בגמרא דכל שעה (לקמן לג:) טמא מת שסחט כו' כיון שיצתה טפה ראשונה נטמאת בכבילה: **אמר מר רבי יהודה אומר.** גבי קפק משקה לטמא אחרים לכל טמא [לעיל טז.] ואפילו לכלים אלמא ודאי נגיעתן מטומאת כלים מדאורייתא מדמטמיין קפק דידהו: **שיש להם אחוריס ותוך.** שראויין להשתמש בהן בתוכן ובאחוריהן: **מרלופין.** של עור: **שנטמאו** [א] **במשקין.** דטומאתן לאו דאוריית' לכלים ורבנן הוא דגזור בהו משום משקה זב וחבר שהן אב הטומאה ועבדי בהו רבנן היכירא שאם נטמא גבו לא נטמא תוכו כי היכי דלידעו דהך טומאה לאו דאוריית' דלא נשרפו עליה תרומה וקדשים כדאמרינן בבכורות (דף לח.) בעבדותו של חזקיה אבי עקש: **אבל מחמת שרץ.** דטומאתן דאוריית': **חזר בו ר' יהודה.** מההיא דלעיל: **הא במשקין הבאין מחמת ידים.** שגזרו חכמים טומאות שניות על ידים שתם וגזרו עליהן שיטמאו משקין להיות תחלה וההיא דרבנן הוא: **אי הכי הא דתני אבל נטמאו מחמת שרץ וכו'.** דלא אשכח נטמא תוכו אלא בנגעו בשרץ עצמו ליטמעינן אפילו משקין: **אבל באוכלין כרבי יוסי ורבי שמעון סבירא ליה.** דמשקין מטומאין אוכלין מדאוריית': **כרבי מאיר.** דאמר לא מיטמא אפי' אוכלין אלא מדרבנן: **פרה.** של זבח או של חולין: **ששתתה מי חטאת.** ושחטוה בעודן במעיה: **בשרה טמא.** שמקבלת טומאה מהן דמי חטאת מטמאין אפי' אדם וכלים כדכתיב (במדבר יט) והנוגע במי הנדה וגו': בטלו

רבינו חננאל

ר' שמעון אומר נטמאו בקרקע טהורין בכלים טמאים. סוגיא דשמעתא רב סבר עיקר טומאת משקה מדרבנן, ומשקי בית מטבחיא אוקמינהו בדאורייתא דכן ממש, ולא גזרו בהו כלל. ושמואל סבר טומאת משקין לעצמן מדאורייתא, לטמא אחרים מדרבנן, ובמשקה בית מטבחיא לא גזרו לטמא אחרים. אמר רב פפא אפילו למאן דאמר טומאת משקין דאורייתא משקה בית מטבחיא דכן הלכתא גמירי לה הכי. ואקשי עליה רב הונא בריה דר' נתן [מר'] אליעזר דאמר אין טומאה למשקין כל עיקר תדע שהרי העיד כו', ואי הלכתא היא מהלכתא מי גמרינן, ולא מצא רב פפא תשובה ולא דחינן ליה, דהא לא עלתה בתיובתא. אבל הא דאמר רבינא והאמר ר' שמעון דאמר טומאת משקין דאורייתא, דתניא ר' יוסי ור' שמעון אומרים לאוכלין טמאים לכלים טהורין, וקתני הכא בכלים טמאים בקרקע טהורים, ואי הלכתא גמירי לה מה לי בכלים מה לי בקרקע. [6] הא פירקה רב פפא ואמר הא דאמר ר' שמעון בקרקע טהורין לא אמרן אלא במים שיש בהן כדי רביעית דחזו לאטבולי בהו מחטין וצנורות, כגון מקוה מים שהוא טהור, אבל אין בהן כדי רביעית לא וזהו שאמר רב פפא בזבחים כדגרסינן בשחיטת קדשים פ"ב. מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות ונתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר, ואמרינן משמיה דר' יוחנן עד רובו, אמר רב פפא ואם קדח ממנו רביעית מטבילין בו מחטין וצינוריות דמהכשרא דמקוה קא אתו. אמר מר ר' יהודה אומר לכל טמא, כלומר בין ליטמא בין לטמא בין לכלים בין לאוכלין. ואקשינן וכי ר' יהודה אית ליה טומאה למשקין מדאורייתא כלל [6]. והא תניא כל הכלים שיש להם אחורים ותוך, כגון הכרים והכסתות והשקין והמרצופין שיש להם אחוריים. שפעמים ישן עליהם, ויש להם תוך שפעמים טוענן בתוכם. כגון אלו נטמא גבן לא נטמא תוכם נטמא תוכם נטמא גבן לא נטמא [נ"א: לא נטמא] גבן, אמר ר' יהודה במה דברים אמורים בטומאת משקין, כלומר שהיא מדרבנן שאין טומאתן מן התורה, אבל טומאת שרץ נטמא גבן נטמא תוכן נטמא גבן, הא אשכחן לר' יהודה דשני ליה בין טומאת משקין לטומאת שרץ, ואי טומאת משקין נמי דאורייתא היא מה לי טומאת משקין מה לי טומאת שרץ כולה טומאה דאורייתא היא. ואמרינן חזר בו ר' יהודה ואמר אין למשקין טומאה מדאורייתא, ואע"ג דאמר רבינא לעולם לא הדר ביה, ואוקמה להאי דתני ר' יהודה לכל טמא במשקין הבאין מחמת שרץ, והא דתני נטמא גבו לא נטמא תוכו במשקין הבאים מחמת ידים, נדחו דבריו ועמדה השמועה ש"מ הדר ביה. **איבעיא להו** מכלים הדר ביה ואמר המשקין אין מטמאין את הכלים מן התורה אלא מדרבנן. אבל באוכלין כר' יוסי ור' שמעון סבירא ליה דאמרי לאוכלין טמאין, או דלמא לגמרי הוא דהדר כר' מאיר דאמר לטמא אחרים טהורין. ת"ש פרה ששתתה מי חטאת בשרה טמא מעת לעת. ר' יהודה אומר בטלו במעיה. ואי ס"ד דסבר ר' יהודה דיש טומאה למשקין באוכלין, וכי בהאי כר' יוסי ור' שמעון סבירא ליה, נהי דלא מטמיא טומאה חמורה כאב לטמא במשא כאשר עיקר מי חטאת ותורתם, שהן מאבות הטומאה ומטמאין אדם במשא וכלים וכל שכן אוכלין. כדתנן למעלה מהן נבלה ומי חטאת שיש בהן כדי הזיה שמטמאין האדם במשא לטמא בגדים, טומאה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מרלופין של עור שנטמאו מחמת משקין:

גליון הש"ם

ברש"י ד"ה אבל לית בהו רביעית וכו' הנ"מ לטמא אחרים. עי' לעיל יד ע"א תוד"ה דאיכא משקין: **תוס' ד"ה אבל דם לא.** תמוה לי במה דפשיטא להו לתוספתא דבדם ליכא טומאה דאוריי' ומדמנו טומאה להכשר והא לעיל דף טז ע"ב אמרינן ת"ש ונשא אהרן וכו' מאי לאו טומאת דם הרי דדם טמא מדאוריי' וכך מצולר מדברי תוס' שם ד"ה מדרבנן הוא מלי לאוקמי מדאורייתא וכמ"ד וכו' הרי דס"ל דלמ"ד דטומאת משקין דאוריי' גם דם קדשים טמא דאוריי' וצע"ג:

מוסף רש"י

לכלים טהורין. אם טולד ספק זה בכלים, כגון משקין טמאים שנשפכו לבין הכלים, ספק נגעו ספק לא נגעו, טהורין, דקסברי משקין אין מטמאין כלי אלא מדרבנן ועל ספיקו לא גזרו (לעיל טז.). לאוכלין טמאין. אם טולד ספק זה באוכלין, כגון משקין טמאין שנשפכו לבין הכלכלות ספק נגעו ספק לא נגעו, טמאין, דקסברי משקין טמאין אוכלין מדאוריי', הלכך ספק נמי בכשות היחיד טמא (שם).

מוסף תוספות

א. שנשחטו בעזרה. תוס' שאנן. ב. דחשיב משקה מדאורייתא. אם. ג. וסתם משקין בית מטבחיא נמי שאובין הם. תוס' ב"ב סו. ד"ה מכלל. ד. מפני שזה ספק מים שאובין למקוה. תוס' ב"ב אם. ה. וליכא למימר דלאו בכולו שאוב איירי אלא כשהיה בו מים אך שהיה חסר. דריקן. תוס' אם. ו. כמו כמה דרשות דתורת כהנים. אם. ועי' תוס' הרא"ש כאן שמביא ממה דוגמאות. ז. והא לא אתי לידי חוברבה. תוס' שאנן. ח. דדומיא דמעין אמר רחמנא שהן בקרקע. תוס' ב"ב אם. ט. ויכול

ט) מדברי רבינו נראה דלא גרס בגמ' קשיא ואפשר דלה רמז רש"י קשיא גרסינן לאפוקי מגי' הר"ת. ג) ר"ל לטמא את הכלים וכן במסקנא דאמר דחזר בו ר"י ואמר דאין למשקין טומאה דאורייתא ר"ל לטמא את הכלים.

ז) [ל"ל רבין], ב) [נעיל טז. וש"נ], ג) [ל"ל ר' יוסי], ד) [נעיל טז.], ה) [ל"ל רבין], ו) [עי' תוס' ע"ז עה: ד"ה מים שהגדה כו'], ז) כלים פכ"ה משנה ג עי' ר"ש שם, ח) פרה פ"ט [מ"ה], ט) [מעת לעת], י) [ל"ל רבין], כ) [ל"ל רבין], ל) [לקמן קט.], מ) [ויקרא טו], נ) תוספתא מקוואות פ"א ה"ו, ס) בס"א: אלעזר, ע) [וע' תוס' ב"ב סו. ד"ה מכלל], פ) [כדאיתא מיר לח.], צ) [ועי' תוס' מיר לח. ד"ה בר מההוא],

---

א) שנשחטו בעזרה. תוס' שאנן. ב) דחשיב משקה מדאורייתא. אם. ג) וסתם משקין בית מטבחיא נמי שאובין הם. תוס' ב"ב סו. ד"ה מכלל. ד) מפני שזה ספק מים שאובין למקוה. תוס' ב"ב אם. ה) וליכא למימר דלאו בכולו שאוב איירי אלא כשהיה בו מים אך שהיה חסר. דריקן. תוס' אם. ו) כמו כמה דרשות דתורת כהנים. אם. ועי' תוס' הרא"ש כאן שמביא ממה דוגמאות. ז) והא לא אתי לידי חוברבה. תוס' שאנן. ח) דדומיא דמעין אמר רחמנא שהן בקרקע. תוס' ב"ב אם. ט) ויכול להטביל מחטין במעיין אפי' כל שהוא. תוס' מיר לח: ד"ה בר. י) דאי קודם לכן גם המקוה טהור ברביעית. אם. יא) דאי במים שאינם נובעים וכו' דבר הנראה לעינים שאם היו חופרים סביבות הגומא לא היו מוצאים הקרקע לח כלל אלא ודאי במעין איירי שכל דרך מבוא המים הארץ מנוקבת. תוס' הרא"ש. יב) פשיטא שאין טובלין בו אם אין בו מ' סאה במקום א' שיהיה כל גופו עולה בהן, אם. יג) וא"כ אמאי לא נקט נמי שאר כלי עץ. תוס' ר"פ. יד) (ד)נקט הני להשמיענו דאע"ג דאין להם תפוראות יש להם תורת כלי לקבל טומאה ואם נטמא תוכו נטמא גבו. אם (וגירסתו "תפולאות" במקום "תוברלות" בתוס').

בטלו במעיה. דאינן ראויין למי חטאת ואין עוד שמן עליהן. ואי אית ליה לרבי יהודה משקין בעלמא מטמאו אוכל נהי דבטלי מתורת מי חטאת לענין דלא הוי טמא אב הטומאה לטמא אדם וכלים אם משקה טמא מי ליכא עלייהו כשאר משקין לטמא בשר זה שהוא אוכל ואמאי בטלו במעיה לגמרי אפילו מלטמא בשר זה דהיינו טומאת אוכלין קלה נהי דטומאה חמורה לא מטמאו אם נגעו אדם וכלים בהן בתוך המעים דהא אין שם מי חטאת עליהן טומאה קלה כגון את הבשר לטמאו דהא משקין בעלמא נינהו ושם טומאה לא פקע מייניהו דניטמאו מחמת עצמן דאין נגיעה גדולה ממה שהן נוגעין בעצמן וכי אזיל שם מי חטאת מייניהו הוו להו משקין שנגעו במי חטאת אלא ש"מ מכולהו הדר ביה וכיון דבחוץ לא מטמאו משקין אוכלין אלא מדרבנן הכא דמילתא דלא שכיחא לא גזור: **טומאה חמורה.** אדם וכלים. טומאה קלה אוכלין: **והא בשרה טמא קתני.** דלא טימא אלא את הבשר ולא תנא אדם וכלים הנוגעין בהן טמאין: **אכל טומאה חמורה.** שיהא עדיין שמן עליהן לטמא אדם הנוגע בהן לא מטמאי אר' יהודה אומר בטלו במעיה מתורת מי חטאת: **רב אשי אמר נעוצה נגמרי.** דאפי' שם משקה בעצמן ליכא עלייהו הא"ל משקה סרוח ותניא בת"כ[1] וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא פרט למשקה סרוח: ר' יוסי תלמידו של ר' עקיבא היה כדתניא ביבמות בהבא על יבמתו (דף סב:) והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ואלו הן ר"מ ורבי יהודה ור' יוסי ור"ש ור"א בן שמוע: **דדריש יטמא.** דכתיב גבי אוכלין טמאין יטמא ואיהו נמי דריש יטמא דכתיב גבי משקין טמאין יטמא: **בו ביום.** ביום שמינו את ר"א בן עזריה לנשיאות: **אשר יפול מהם אל תוכו.** ותניא בהכל שוחטין (חולין כד:) אע"פ שלא נגע אלא נתלה באוירו ה"ל כלי ראשון וכתיב כל אשר בתוכו יטמא[2] מחמת הכלי ה"ל אוכל שני ואינו אומר טמא אלא יטמא לדרוש ביה יטמא: **לימד על ככר שני.** דהא קרא משתעי באוכלין דכתיב בתריה מכל האוכל אשר יאכל והוא היה בתוך הכלי יטמא אלמא ככר שני עושה שלישי ואף בחולין דקרא סתמא כתיב. והא ליכא למימר דאוכלין שבו מקבלין טומאה מן השרץ דליהוי אויר כלי כמאן דמלי טומאה ויהוי אוכל ראשון דא"כ אף כלים שבאוירו יטמאו ובפרקין [כ.] מפרשינן לה בהדיא דעל כרחך שני הוא ומן הכלי הוא מקבלה שמטמא את השלישי. ואני שמעתי ככר עושה כיולא בו ואית ליה לר"ע אוכל מטמא אוכל וא"א לומר כן משום דלא אשכחן לה בהדיא וע"י הדחק נאמר וא"כ כי אקשי לעיל [יד.] והא אין אוכל מטמא אוכל ודחיק נפשיה ואוקמה מדרבנן טמא וימא כר"ע ס"ל דהא ר"ע גופיה איירי ביה והוסיף עדות על עדותו ולקמן דקאמר לא כך היה ולא מלי לדחויה אלא ע"י טעם זה לא מצינו טומאה עושה כיולא בה הרי מצינו לר"ע ועוד בהדיא אמר לקמן [ע"ב] בההוא יטמא לטמא את המשקין ולא אוכל כיולא בו: **והכא.** גבי יטמא דמשקין דקאמר רבי יוסי [טז.] דמטמא אוכל היכי דריש ליה רבי יוסי דמוקי ליה לטמא אוכל ולא לטמא משקה כיולא בו ולא כלי: **וכל משקה אשר ישתה בכל כלי.** אם היה המשקה הזה בתוכו של כלי חרס דהא עלה קאי יטמא ודריש ביה יטמא לטמא את האוכל: **לא מצינו טומאה שעושה כיולא בה.** כדאמרינן לקמן [ע"ב] דלהכי קרינא יטמא למימר דהוא טמא ואין עושה כיולא בו: **ואי ס"ד.** האי יטמא דכתיב במשקה בסיפיה דקרא לטמא משקים קאמר ויטמא דדרשא דכתיב גבי אוכל ע"כ לטמא משקה מוקמי ליה לקמיה א] דהכתיב לעיל מהאי קרא טמא הוא ואמרינן הוא טמא ואין עושה כיולא בו ומדאיצטריך למעוטי אוכל מכלל דמשקין מטמאי א"כ יטמא יטמא למה לי לערבינהו ונכתבינהו כו': **ואימא.** יטמא דסיפא לטמא את הכלים ואמאי קאמר רבי יוסי [טז.] לכלים טהור: **ומה כלי.** שטימא את המשקה הזה לא יוכל לטמא את הכלי כדאמר לקמן [כ:] כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אוכלין ומשקין מיטמאים מאויר כלי חרס ואין כלים מיטמאים מאויר כלי חרס משקין אלו שבאין מחמת כלי אינו דין כו': **ואימא כי לא מטמאו משקין הבאים מחמת כלי.** דבהאי קל וחומר הוא דנפקא לן דאין משקה מטמא כלי אינו (אימא כי לא מטמאו משקין כלי) הני מילי משקין הבאין מחמת כלי אבל משקין שנגעו בשרץ טימאוהו: ומשני

בטלו במעיה ואי סלקא דעתך מכלים הוא דהדר ביה אבל באוכלין כר' יוסי ור' שמעון סבירא ליה אמאי בטלו במעיה לגמרי נהי דטומאה חמורה לא מטמאו טומאה קלה מיהא ניטמאו מאי בטלו במעיה נמי בטלו מטומאה חמורה אבל טומאה קלה מטמאו מכלל דתנא קמא סבר טומאה חמורה נמי מטמאו הא בשרה טמא קתני כולה ר' יהודה היא וחסורי מיחסרא והכי קתני פרה ששתתה מי חטאת בשרה טמא בד"א טומא' קלה אבל טומאה חמורה לא שרבי יהודה אומר בטלו במעיה רב אשי אמר לעולם בטלו במעיה לגמרי[6] משום דהוה ליה משקה סרוח ר' יוסי ורבי שמעון אומרים לאוכלין טמאין לכלים טהורים אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש רבי יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה דדריש יטמא יטמא[3] דתנן בו ביום דרש ר"ע[1] וכל כלי חרש אשר יפול מהם וגו' אינו אומר טמא אלא יטמא יטמא אחרים לימד על ככר שני שעושה שלישי בחולין והכא היכי דריש[2] וכל משק' אשר ישתה בכל כלי יטמא יטמא לטמא טומאת אוכלין אתה אומר לטמא טומאת אוכלין או אינו אלא לטמא טומאת משקין אמרת לא כך היה מאי לא כך היה אמר רב פפא לא מצינו טומאה שעושה כיוצא בה רבינא אמר מגופיה דקרא נמי לא מצית אמרת יטמא לטמא טומאת משקין דאי סלקא דעתך יטמא דסיפא לטמא טומאת משקין יטמא דרישא נמי לטמא טומאת משקין ניערבינהו וניכתבינהו[2] מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא תרי יטמא למה לי אלא יטמא דרישא לטמא טומאת משקין יטמא דסיפא לטמא טומאת אוכלין ואימא לטמא את הכלים ולאו ק"ו הוא ומה כלי שמטמא משקה אין מטמא כלי משקין הבאין מחמת כלי אינו דין שלא יטמאו את הכלים ואימא כי לא מטמאו משקין הבאין מחמת כלי אבל משקין הבאין מחמת שרץ ה"נ דמטמאו משקין הבאין מחמת שרץ מי כתיבי ולאו

הא בשרה טמא קתני. משמע דוקא בשרה אבל אדם וכלים לא והיינו משום דנפסלו בהיסח הדעת ואם תאמר כיון דפרחה מהן טומאה חמורה אפי' טומאה קלה לא לטמאה דהא אמרי' בפ' בא סימן (נדה נא.) ובפ' טבול יום (זבחים קה.) כל שקופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר[א] שרץ וחשיב[ב] כאילו נגע בשרץ והיינו דוקא בעוד שקופו לטמא טומאה חמורה אבל כשאין ראוי כבר לטמא טומאה חמורה בעי הכשר כדאמרינן בפרק בהמה המקשה (חולין עג.) גבי בשר הפורש מאבר מן החי דלא מהני ליה[1] מה שקופו לטמא טומאה חמורה כשהיה עם אביו לשויה מוכשר כיון דלאחר שפירש ממנו אין ראוי לטמא טומאה חמורה וי"ל דשאני התם[ג] כששימש מעשה עץ שימש כדאמרינן בהעור והלוטב (שם דף קכט.) ולכך כשפירש מאביו בעי הכשר אבל מי חטאת צריך שיהו ראויין מתחלה לשתיה ומנא טומאה חמורה שלהן אינו מעשה עץ אלא מטעם שיהיו ראויין לשתיית אדם דבע"א לא היו ראויין להזאה ולכך אף כשנפסלו לא פרחה טומאת משקין:

בטלו במעיה. אבל בעודם בפיה לא בטלו אע"ג דאמרינן בנמסכת פרה (פ"ט מ"ג) דכל העופות פוסלין מי חטאת[ד] אור"י דהתם מיירי קודם קדוש ונפסלים כדפ"ה[1] בהנזקין (גיטין נג) דבעינן שתהא חיותן בכלי[ה] אז משום מלאכה[ו] [2] והכא מיירי לאחר קידוש[ד] מדחשיב להו קופו לטמא טומאה חמורה ומלאכה אינה פוסלת אחר קידוש כדתנן בנמסכת פרה (פ"ד מ"ד) מים מלאכה פוסלת בהן עד שיתן לתוכן אפר[ז] (ובסיפא) יליף לה מדכתיב למי נדה[ח] וכבר הס למי נדה[ט] ובטלו במעיה משום היסח הדעת ובתוספת' (דמקוואות פ"א) מפרש טעמ' דר"י משום דכתיב למשמרת ילאו אלו שאינם למשמרת הואיל ששתתה מהן הפרה: **לא מצינו טומאה עושה כיוצא בה.** פי' הקונט' כדדרשינן לקמן יטמא שאין טומאה עושה כיולא בה ואית ספרים דל"ג לקמן ונשון לא מצינו לא משמע כן דמשמע דמעצלמא נפקא לן ממשמעות ומפר"י לא מצינו טומאה עושה כיולא בה כדדרשינן לעיל[י] (דף יד.) מטמא הוא[יא]:

[1]) **רבינא אמר מגופיה דקרא לא מצית אמרת.** דאי ס"ד לטומאת משקין לא לכתוב אלא חד יטמא תרי זימני למה לי[יב] למעוטי שאין טומאה עושה כיולא בה: **ומה כלי שמטמא משקין.** וא"ת משקין הבאין מחמת אוכל לא יטמאו אוכל מהאי ק"ו וכן אוכל הבא מחמת משקין לא יטמא משקין וי"ל דהכא עביד שפיר ק"ו דמה כלי שאין מטמא כלי משוס שהוא קל שאינו אב הטומאה דכשהוא אב הטומאה מטמא כלי וכ"ש משקין הבאים מחמת כלי דקילי טפי אבל מה שאין אוכל מטמא אוכל היינו לפי שאין עושה כיולא בו וא"ת משקין הבאים מחמת כלי שנגע במת מנלן דלא מטמאו כלי דמק"ו דכלי לא אתי דכלי שנגע במת מטמא כלי וי"ל דהאי קרא בשרץ כתיב[יג] אבל משקין שנגעו בכלי שנגע במת לא כתיב: ולאו

ומשקה אשר ישתה בכל כלי. אם היה המשקה הזה בתוכו של כלי חרס דהא עלה קאי יטמא ודריש ביה יטמא לטמא את האוכל: **לא מצינו טומאה שעושה כיולא בה.** כדאמרינן לקמן [ע"ב] דלהכי קרינא יטמא למימר דהוא טמא ואין עושה כיולא בו: **ואי ס"ד.** האי יטמא דכתיב במשקה בסיפיה דקרא לטמא משקים קאמר ויטמא דדרשא דכתיב גבי אוכל ע"כ לטמא משקה מוקמי ליה לקמיה א] דהכתיב לעיל מהאי קרא טמא הוא ואמרינן הוא טמא ואין עושה כיולא בו ומדאיצטריך למעוטי אוכל מכלל דמשקין מטמאי א"כ יטמא יטמא למה לי לערבינהו ונכתבינהו כו': **ואימא.** יטמא דסיפא לטמא את הכלים ואמאי קאמר רבי יוסי [טז.] לכלים טהור: **ומה כלי.** שטימא את המשקה הזה לא יוכל לטמא את הכלי כדאמר לקמן [כ:] כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אוכלין ומשקין מיטמאים מאויר כלי חרס ואין כלים מיטמאים מאויר כלי חרס משקין אלו שבאין מחמת כלי אינו דין כו': **ואימא כי לא מטמאו משקין הבאים מחמת כלי.** דבהאי קל וחומר הוא דנפקא לן דאין משקה מטמא כלי אינו (אימא כי לא מטמאו משקין כלי) הני מילי משקין הבאין מחמת כלי אבל משקין שנגעו בשרץ טימאוהו: ומשני

מסורת הש"ס

[6]) [נקמן כ.], [3]) חולין לג: סוטה כז:, [1]) [שמיני פרשה מ], [2]) [ויקרא יח], [3]) [מגילה אם מ"ז], [1]) מה שמיטמא לטומאה כל"ל ר"מ, [2]) [לא מצאתי שם רק בהמגרש פו: רש"י ד"ה מפני שמוצלת משמע חולין קן. אמנם ברש"י חולין ט: ד"ה אם מבואר כן להדיא], [3]) [וע"ע תוספות גיטין פו: ד"ה כל ותוס' חולין ט: ד"ה אם יכולה], [4]) [ובספרי כל"ל], [5]) ר"מ כתב שזה עם דלעיל דבור אחד,

תורה אור השלם

1. וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ: ויקרא יא לג
2. מִכֹּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: ויקרא יא לד

מוסף רש"י

בו ביום דרש ר"ע. במס' ברכות (כח.) אמרינן דכל היכא דתני בו ביום הוא יום שהושיבו את ר"א בן עזריה לנשיאות, שנתרבו תלמידים שנתנו רשות ליכנס לכל, שהיה רבן גמליאל אומר כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס בהאמ"ד ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בדבר המדברים שלא פירשוה (סוטה כז:). **וכל כלי חרש אשר יפול מהם** וגו'. שרץ שנפל לאויר תנור שהוא כלי חרס נטמא והרי הוא ראשון והתנור מטמא מה שבתוכו והוי שני, וכתיב יטמא (חולין לג:). **אינו אומר טמא.** כל אשר בתוכו טמא, אלא יטמא. למדדש נמי יטמא שמטמא אחרים (סוטה כז:). **לימד על ככר שני.** להכי נקט ככר לפי שהוא מלוי בתנור שהוא כלי חרס (שם) דשתה תנור ככרות בתוכו (חולין לג:). **שעושה שלישי בחולין.** וקרא סתמא כתיב (סוטה כז:) משמע בין חולין בין תרומה (חולין לג:).

מוסף תוספות

א. מים ושרץ. תוס' ר"פ. ב. (ד)בלא נגיעת שרץ. **סס.** ג. גבי בשר הפורש מן האבר בעודו מחובר לא היה ראוי לקבל טומאת אוכלין כל זמן שלא הוכשר כדמוכח וכו' גבי כששימש. תוס' הרא"ש. ד. והוא הדין בהמה וחיה. תוס' ר"פ. ה. שלא ימלא כלי זה ויערה בכלי אחר קודם קידוש. רש"י חולין ט: ד"ה אם. ו. דהואיל והפרישו מהן לשתות הרי נעשה בהן מלאכה ונפסלו. רש"י **סס.** ז. שנתקדשה באפר. תוס' ר"פ. ח. כלומר שמור אותו למי נדה שלא יעשה בהן מלאכה. **סס.** ט. [וגם לטעם הראשון דפסול משום] דחיותן בכלי היינו קודם קידוש דדרשינן ליה ממים חיים אל כלי. תוס' הרא"ש. י. גבי אוכל דאין מטמא אוכל. תוס' ר"פ. יא. הוא טמא [ו]אין עושה כיוצא בו טמא והה"נ דמשקין ילפינן מיניה. תוס' הרא"ש. יב. ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט לומר דאין אחד מהם עושה כיוצא בו, ומסתבר למימר דמידי דכוותיה קא ממעט. **סס.** ועי' מהרש"א כאן שפי' כן דברי התוס'. מיהו במ' רבינו דוד כתב דלהכי כתב רחמנא טמא לומר שאין טומאתו של זה, וכן בתוס' ר"פ בתוספת ביאור, ועי' מי הכ"ן. יג. וכיון דכתיב בשרץ לא אפשר למדרשה לטמא את הכלי. תוס' **שלגן.** וכיון דהאי משקה לא מטמא כלי הה"נ משקין שנגעו במת כיון דלא אשכחן בשום דוכתא שיקבל כלי טומאה אלא מאב הטומאה. תוס' הרא"ש.

קלה מיהת שהיא טומאת אוכלין תטמא, אמאי תני בטלו במעיה, ואם תאמר כי ר' יהודה הכי נמי לעולם דטומאה קלה מטמא, והא תנא קמא נמי בשרה טמא קתני, כלומר לא היא טומאת מי חטאת עצמה שהיא טומאה חמורה, אלא טומאה קלה והיא טומאת אוכלין הוא דמטמאה, ואי הכי מאי בינייהו, ואמרינן חסורי מחסרי והכי קתני, בשרה טמא טומאה קלה, אבל טומאת מי חטאת שהיא חמורה שמטמא במשא לא, דברי ר' יהודה, שר' יהודה אומר בטלו במעיה, ולעולם באוכלין ר' יהודה כר' יוסי ור' שמעון סבירא ליה. **רב אשי אמר לעולם בטלו** לגמרי, משום דהוי משקה סרוח. אמר מר ר' יוסי ור' שמעון אומרים לאוכלין טמאין כו'. אמרינן ר' יוסי ור' שמעון בשיטת ר' עקיבא אמרה שהמשקין מטמאין את האוכלין, ולא את הכלים דדריש יטמא יטמא הנוגע בו, דתנן בסוטה פרק בו ביום דרש ר' עקיבא, וכל כלי חרש וגו', [ו]כוותיה דריש הכא ר' יוסי וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא, האוכל הנוגע במשקה הזה יטמא, אתה אומר אוכל מיטמא מן המשקה, או אינו אלא המשקה מיטמא מן המשקה ולא האוכל מן המשקה, אמרת לא כך היה, כלומר אין טומאה עושה כיוצא בה, ומאי היא אין מיטמא משקה ממשקה, אלא האוכל הוא שמיטמא מן המשקה. **רבינא** אמר אין טומאה עושה כיוצא בה מרישא דקרא נפקא, מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא, טמא לא אמר אלא יטמא, ללמדך כי הוא טמא וגם הנוגע בו יטמא, ואי ס"ד כי האוכלין לעולם אין מיטמאין מן המשקין, וכי יטמא דכתיב הכא במשקה אשר ישתה שניהן לטמא את המשקין באו, הוה ליה לקרא למיכתב חד יטמא, תרי למה לי, אלא יטמא דכתיב באוכל לטומאת משקין, ויטמא דכתיב במשקין אשר ישתה, לטמא טומאת אוכלין. ואימא יטמא דכתיב במשקה אשר ישתה לטמא כלים הוא דאתא ולא לטומאת אוכלין. ודחינן ומה כלי המטמא את המשקה אינו מטמא כלי, שאין כלי מטמא כלי. דקיימא לן שאין טומאה עושה כיוצא בה. משקין הבאין מחמת כלי דתנינן בספרא שהכלים מטמאין את המשקין, שנאמר וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא כו' [אינו דין שלא יטמא את הכלים]. **הא תינח** משקין הבאין מחמת הכלי אין מטמאין את הכלי כדקאמרת, משקין הבאין מחמת שרץ אמאי לא יטמו את הכלי. ודחינן וכי תמצא מן התורה בפירוש כתוב שהשרץ מטמא משקין,

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ומי ס"ד וכו' דהכתיב נעיל מהאי קרא. מלת נעיל נמחק וכ"ב נ"ל כתב האי קרא:

1. וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זָרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טֻמָּא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח
2. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט

רבינו חננאל

מק"ו מייתינן ליה הכי, ומה כלי הבא מחמת שרץ מטמא את המשקין. דתנינן בתורת כהנים. אם כן למה נאמר משקה בכל כלי יטמא, מלמד שהכלים מטמאין את המשקה, שרץ שמטמא את הכלי אינו דין שיטמא משקין. וכיון שטומאת משקין מחמת שרץ בק"ו גמר לה מן הכלי, אמרינן דיו לבא מן הדין. והן משקין הבאין מחמת שרץ, להיות כנדון, והוא הכלי, מה כלי אין מטמא כלי שאין טומאה עושה כיוצא בה, אף משקין הבאין מחמת שרץ לא ימטאו את הכלי. יטמא דרישא לטמא האוכל את המשקה. ואימא לטמא האוכל את הכלי, אמרת ק"ו ומה משקה המטמא אוכל אין מטמא כלי. אוכל שאין מטמא אוכל כיוצא בו אינו דין שלא יטמא כלי, הא מה אני מקיים יטמא דרישא דקרא לטמא את המשקין שהן עלולים לקבל טומאה. ודחינן לא צריכת לכולי האי, הדא דליכא מידי אחרינא לדבוייה, כי מה יטמא מן האוכל כלים, הרי דחינום מק"ו שלא יטמאו מן האוכל, וכל שכן אדם, לא נשאר אלא אוכלין ומשקין, אוכלין ליכא למימר דהא אין טומאה עושה כיוצא בה, לא נשארו אלא המשקין, ותו מפני שהן עלולין לקבל טומאה שלא בהכשר כו'. ואין טומאה עושה כיוצא בה מתהם נפקא, וכי יתן מים על זרע וגו'. הוא טמא ואין עושה כיוצא בה. ואוקמ' חד למשקין הבאין מחמת שרץ, וחד למשקין הבאין מחמת כלי וצריכא וכו'. זה כלו לדברי ר' יוסי ור' שמעון דאמרי לאוכלין טמאין לכלים טהורין. ואסיקנא ר' יוסי בשיטת ר' עקיבא אמרה ולא סבירא ליה כוותיה דיש טומאה שלישית בחולין, כמו שדרש ר' עקיבא בו ביום. וכן ר' עקיבא לא סבירא ליה כר' יוסי, דתניא ר' עקיבא אומר למד על ככר שני שעושה שלישי בחולין, ור' יוסי תני בתוספתא בסוף חגיגה מנין לרביעי בקודש שפסול, ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה, כדקיימא לן טבל ועלה אוכל במעשר, העריב שמשו אוכל בתרומה, הביא כפרתו אוכל בקדשים, נמצא מעורב שמש מחוסר כפורים טהור בתרומה פסול בקדש. שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש, למדנו שלישי לקדש מן התורה שנאמר והבשר אשר יגע

ולאו מק"ו קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי. ומ"ת [א] נילף מק"ו לאוכל ומה אוכל הבא מחמת שרץ מטמא משקין שרץ גופיה לא כל שכן והשתא נימא דבין משקין ובין אוכל מטמא כלי וי"ל דע"כ אין אוכל מטמא כלי אפילו בא מחמת שרץ מק"ו דמשקין הבאין מחמת כלי שמטמא אוכל ואין מטמא כלי אוכל הבא מחמת שרץ שאין מטמא אוכל [מהות טמא] אינו דין שלא יטמא כלי: **דיו לבא** מן הדין להיות בנדון. הקשה הרב רבי יעקב דאולינ"ש אם כן יהיו משקין הבאין מחמת שרץ שנייס במשקין הבאין מחמת כלי ואהני קל וחומר דמטמו ואהני דיו דהוו שנייס [ב] דכה"ג אמרינן בגילד הרגל (נ"ק כה:) גבי קל וחומר דמפץ במת ליימת אהני קל וחומר לטומאת ערב ואהני דיו לאפוקי מטומאת ז' וגבי קרן בחצר הניזק [ג] אמרינן נמי אהני קל וחומר לנזק אלא ואהני דיו למגופו ואומר ר"י דלא קשה דהכא לא אשכחן מידי שנגע בשרץ שלא יהיה ראשון הלכך אין לחלק אבל גבי מת [ג] אשכחן דבר הנוגע בו שלא יהיה אלא ראשון כגון אוכלים וכלי חרס [ד] ומזק שלא מגופו תרי מילי ניינהו אבל אין לתרץ משום דאיכא למימר ק"ו הכי ומה אדם וכלים שאין מיטמא מאויר כלי חרס מיטמא משרץ משקין שמיטמא מאויר כלי חרס לא כל שכן שמיטמא משרץ דהשתא נמי איכא למימר דיו [ה] כדמוכח בגילד הרגל (שם): **ורבי תימא אוכל חמור דמטמא משקין.** הוי מני למילף דאין אוכל מטמא כלי מקל וחומר ומה כלי שמטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי: **ומהו עלילותן שמקבלין טומאה בלא הכשר.** תימה לר"י דאכתי לא הוי קל וחומר דהא עלילותן לא מהני להו לקבל טומאה ממשקין ולענין אוכל מהני להו ס"כ אוכל חמור ולעיל דיליף דמשקה לא מטמא כלי לא מצי למילף בק"ו מאוכל שמטמא משקה ואין מטמא כלי משקה דלא מטמא משקה לא כ"ש דהיא גופא מנלן דאוכל לא מטמא כלי ועוד דמשקין חמור מאוכל דמטמא אוכל והכא לא מצי למיעבד ק"ו כדלעיל דמה כלי שמטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל הבא מחמת כלי לא כ"ש דמ"מ אוכל הבא מחמת שרץ מנלן[1]: **ומה מחוסר כפורים.**

ולאו מקל וחומר קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי מטמאין משקין הבאין מחמת שרץ לא כל שכן דיו לבא מן הדין להיות כנדון יטמא דרישא היכי דריש מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא יטמא לטמא את המשקין אתה אומר לטמא את המשקין או אינו אלא לטמא את הכלי אמרת ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאין מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי הא מה אני מקיים יטמא לטמא את המשקין שהן עלולין לקבל טומאה מאי אירא משקין משום דעלולין לקבל טומאה תיפוק ליה משום דליכא מידי אחרינא ה"ק וכ"ת אוכל חמור דמטמא משקין ניטמייה לכלי ההוא חומרא דמשקין הוא משום דמשקין עלולין לקבל טומאה ומה היא עלילתן שמקבלין טומאה שלא בהכשר יטמא דאין עושה כיוצא בה מהכא נפקא מהתם נפקא[ה] [1]וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא הוא טמא ואין עושה טומאה כיוצא בה חד במשקין הבאין מחמת שרץ וחד במשקין הבאין מחמת כלי וצריכי דאי אשמועינן במשקין הבאין מחמת כלי משום דלא חמירי אבל במשקין הבאין מחמת שרץ דחמירי אימא עושה טומאה כיוצא בה ולשמעינן משקין הבאין מחמת שרץ וכ"ש משקין הבאין מחמת כלי [2]מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא א"ל רבינא לרב אשי והא אמר רבא לא ר' יוסי סבר כר' עקיבא ולא ר"ע סבר כר' יוסי אמר ליה רבי יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה וליה לא ס"ל אמר ליה רב אשי לרב כהנא בשלמא ר' יוסי לא סבר לה כר"ע [3]דתניא א"ר יוסי מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ולמדנו שלישי בקודש מן התורה ורביעי מקל וחומר שלישי מן התורה דכתיב [2]והבשר אשר יגע בכל

[1] ומשני **משקין הבאין מחמת שרץ מי כפיבי.** בגוריית' ממשקין מחמת כלי הוא דאתו ומה כו' וכיון דמינייהו הוא דילפי דיו למשקין שנגעו בשרץ הבאין מן הדין דמשקין שנגעו בכלי להיות כנדון מה אלו אין מטמאין כלי אף אלו אין מטמאין כלי: **יטמא דרישא.** גבי אוכל היכי דריש ליה ר"ע: **משקה שמטמא אוכל.** כדאמרן לעיל[ב] אינו מטמא כלי כדאמרן[1] אוכל שאין מטמא אוכל דאין טומאה עושה כיוצא בה אינו דין כו'. והוא הדין דמצי למימר נמי קל וחומר מייה ודיה כדאמרן גבי משקין דגימת הכי מה כלי שמטמא את האוכל הזה אינו מטמא כלי אוכל שבא מחמת כלי כו' אלא משום דהדר מצטריך ליה למימר כדלעיל ואימא הני מילי אוכל הבא מחמת שרץ לטמא אוכל הבא מחמת כלי אבל ויתא ליה למילף ממשקה דאוקימנא בהו דלא שנא נגעו בשרץ לא שנא ניטמאו מן הכלי לא מטמאו כלי: **וכי אימא אוכל חמור.** ממשקה דאינו משקה אין מטמא משקה ואינו אוכל קאמרת מטמא משקה הלכך אע"ג דאין משקה מטמא כלי יהא אוכל מטמא כלי: **הוא.** דאוקימנא האי יטמא דאוכל לטמא משקה מדרש מומרא דמשקין היא דעלולין לקבל טומאה: **יטמא דאין עושה כיוצא בה.** כלומר השתא דרשינן יטמא יטמא והאי דקרינן בתרוייהו [ה] יטמא ללמדך מיעוט דאין מטמא כיוצא בו כגון אוכל אוכל ומשקה משקה: **הוא.** מיעוטא ואוכל דכוותיה קא ממעט: **חד.** למעוטי משקין הבאין מחמת שרץ אע"ג דלא כתיבי בהאי קרא משקין דכי יותן מים על זרע וגו' דמשמע [ב] אפילו שנגע בהן שרץ לאחר שניגבו מיהו גבי באוכל והוא הדין למשקה: **וחד במשקין הבאין מחמת כלי.** ההוא יטמא דלעיל איירי בבאין מחמת כלי: **והא אמר רבא לא רבי יוסי.** דלקמן דדרש ק"ו ממחוסר כפורים סבר לה כר' עקיבא שיהא שני עושה שלישי בחולין ולא רבי עקיבא סבר לה כרבי יוסי במאי דמייתי לקמן רביעי בקודש מקל וחומר ממחוסר כפורים ומילתיה דרבא פרשה רב אשי ורב כהנא לקמן בסמוך וכיון דאית ליה לרבי יוסי משקין מטמאין אחרים דאורייתא לא משכח ראיה אלא מיטמא דדרש יטמא על כרחך אית ליה שני עושה שלישי בחולין

דהא בין יטמא דאוכלין בין יטמא דמשקין אשני כתיבי: **בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה.** להא דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא מיבעי ליה למדרש יטמא יטמא אליבא דר"ע אמרה דדרש ליה גבי אוכלין וקא"ר יוסי הואיל ודרש ר"ע יטמא יטמא אית ליה דמשקין מטמאין אחרים דאורייתא אבל רבי יוסי לא סבירא ליה טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ולא דרש יטמא יטמא: **בשלמא רבי יוסי לא סבר ליה כר"ע.** דשני עושה שלישי בחולין: **דתניא אמר רבי יוסי מניין לרביעי בקודש שפסול ודין הוא מה מחוסר כפורים שמותר בתרומה.** כדילפינן ביבמות פרק הערל (ד' עד:) מקראי טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה כדכתיב [ויקרא כב] ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים: **אסור בקודש.** כדיליף התם מוכפר עליה הכהן וטהרה [שם יב] מכלל שהיא טמאה עד עכשיו: **שלישי שפסול בתרומה.** לרבנן דפליגי אדר' עקיבא ונפקא לן בקל וחומר מטבול יום ומה טבול יום דמותר בחולין אסור בתרומה שני שפסול בחולין אינו דין שיעשה שלישי בתרומה במסכת סוטה בפרק כשם שהמים בודקין[1] ובקודש דין הוא שיעשה בה רביעי מקל וחומר ממחוסר כפורים: **ולמדנו שלישי בקודש מן התורה.** דלא תימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה תרומה עושה שלישי ואינו לא אף זה קודש יעשה שלישי ואינו לא דמשוס שלישי לא אצטריך לן קל וחומר דמן התורה למדנו שלישי וכי אתא ק"ו לרביעי הוא דאתא דקיימא לן בב"ק פ' שני (ד' כה.) דהיכא דמיפרך ק"ו לא אמרינן דיו: בכל

[1] לעיל יד., [2] [נקמן עז: יומא מג. יבמות כב: קדושין ל.: סוטי כט. ב"מ לד: סנהדרין מ: מא. זבחים פב: קג: חולין קיח:], [3] סוטה כט: חגיגה כל. [תוספתא דחגיגה פ"ג ה"ז], [4] [שיין לע"ל], [5] [ע"ל], [6] [שם], [7] לף כט., [8] ב"ק יח:.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יטמא דאין וכו' דקרינן בתרוייהו יִטְמָא. נ"ב כלומר מדלא קרינן יָטַמָּא: (ב) ד"ה מה דל למעוטי במשקין וכו' משמע אפילו:

מוסף רש"י

ואין עושה טומאה כיוצא בה. ואין מטמא אוכל כיוצא בו (לעיל יד.). מנין לרביעי בקדש שהוא פסול. ולא אמרינן טהור הוא כבתרומה (סוטה כט:). ומה מחוסר כפורים. בטומאות הגליכות קרבן, כגון זב וחבר ויולדת ומצורע (שם). שלישי שפסול בתרומה. כדנפקא לן ק"ו במסכת סוטה (כט.) ומה טבול יום שמותר במעשר אסור בתרומה, שני שפסול במעשר אינו דין שיעשה שלישי בתרומה (חגיגה כד.). אינו דין שיעשה רביעי בקודש. ולא תימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון, ומימי הכי שלישי שפסול בתרומה דין הוא שיהא פסול לקודש, דאם כן בטיל ליה האי קל וחומר, דשלישי בקודש לא אצטריך, דלא מיבעיא, דכי היכי דבתרומה איתנייה בקל וחומר מטבול יום, הכי נמי אתנייה בקל וחומר מן הדין להיות כנדון, והאי דנקט ולמדנו שלישי בקודש, מלתא בעלמא הוא דאשמעינן דשלישי לקדש מן התורה הוא (חגיגה כד.).

מוסף תוספות

א. מנלן דילפינן משקין הבאין מחמת שרץ ממשקין הבאין מחמת כלי. תוס' שאנן. ב. וא"כ משקין הבאים מחמת שרץ דלהוי ראשונים מנלן. שם. ג. אע"פ שכל טומאה של מת הוא טומאת שבעה. מי' רבינו יוד. ד. שאין לך דבר שאינו נעשה אב הטומאה שהוא טמא טומאת שבעה. שם. ה. דכיון דסוף סוף צריכין למשקין שמיטמאין מאויר כלי חרס ולא הוו אלא שניים בכי האי גוונא נמי אמרינן דיו דלא ליהוי אלא שניים. מי' הר"ן. ועי' תוס' שאנן שמתפקח אם נכה"ג אמרי' דיו. ו. דלא

שייך למימר אוכל הבא מחמת שרץ מי כתב בהדיא דודאי כתיב. תוס' שאנן. ותוס' ר"פ מוסיף. דודאי כתיב בקרא דמייתי בתר הכי וכי יותן מים על זרע ונפל וגו'. ז. דקים לן ביה שלישי לתרומה בפרק כשם (סוטה כט.). תוס' שאנן.

בכל טמא מי לא משמע לי דאי נגע בשני. דהא שני נקרא טמא כל אשר בתוכו יטמא[ו]. והשתא דשמעינן ליה לר' יוסי בשלישי לתרומה ולא רביעי ורביעי לקודש ולא חמישי על כרחיך לית ליה שני עושה שלישי בחולין ולא דרים יטמא יטמא דאי אית ליה ליימיה לרביעי בתרומה בק"ו מטבול יום ומה טבול יום שמותר בחולין פסול בתרומה שלישי שפסול בחולין אין דין שיעשה רביעי בתרומה ולו ליכא למימר דא"כ מפריך ק"ו דהא שלישי לתרומה נפקא לן מקרא כי היכי דנפקא לן שלישי בחולין ורביעי בקל וחומר וחמישי בקודש בק"ו ממחוסר כפורים אלא ודאי לית ליה לרבי יוסי שני עושה שלישי בחולין: **אלא רבי עקיבא לא סבר לה כר' יוסי מנלן.** דילמא ר"ע אית ליה נמי ק"ו דר' יוסי ומייתי ליה בהאי ק"ו רביעי בתרומה וחמישי בקודש: **א"ל.** אם אית ליך תמוקים בדבר זה וכי לא לישתמיט שוס תנא וליתני רביעי בתרומה בחד דוכתא. וכי תיקשי לך מני נימא ר"ע היא אלא ודאי לית ליה לר"ע ק"ו דר"י משום פירכא דדור אחרון כדאמר במסכ' סוטה (דף מז:) עתיד דור אחרון לטהר את השלישי בתרומה שאנו מטמאין אותו בקל וחומר מטבול יום כדאמרן ודור אחרון פריך מה לטבול יום שכן אב הטומאה הלכך לר"ע נמי דאית ליה שלישי בחולין לא מייתי שום מעלה טפי לתרומה בק"ו מטבול יום משום הא פירכא ושלישי בין בתרומה בין בחולין נפקא לן מקרא בהדיא דדרים יטמא יטמא ורביעי בקודש נמי מוהכשר אשר יגע בכל טמא מי לא עסקינן דנגע בשלישי דהא לר"ע הואיל ודרים יטמא יטמא אשכחן שלישי דאיקרי טמא ומשכחת לה בחתי קודש לידי רביעי הכי שרץ טימא כלי וה"ל ראשון וכלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל דהא לר"ע טומאת משקין דאורייתא וחמישי בקודש לא מייתי בק"ו ממחוסר כפורים דאיכא למיפרך מה לממחוסר כפורים שכן אב הטומאה. ומצעיא לן לר"מ ור"א דאמרו בהדיא דמשקין אין מטמאין דבר אחר מן התורה ולרבי יוסי נמי דאוקימנא דליה לא ס"ל היכי משכחת קודש בא לידי רביעי שרץ כלי הוי לראשון וכלי אוכל הוי שני ואוכל משקה הוי שלישי והיאך יבא לידי רביעי וי"ל דעל כרחיך לא משכחת לה אלא מדרבנן ותדע דקתני לה גבי מעלות דחומר בקודש (חגיגה כ:) דקי"ל התם דכולהו מדרבנן ניהו וזהו מחמש מעלות האחרונות היא ואמר התם ה' אחרונות לית להו דררא דטומאה דאורייתא ובמסכת סוטה נמי סוגיא דשמעתא דרבי יוסי מדרבנן אלא ואוכל שלישי לר' יוסי בקודש דקאמר לעיל ולמדנו שלישי בקודש מן התורה מהיכן קיבלה הואיל ואין משקה מטמא אוכל על כרחיך מאוכל קיבלה וס"ל טומאה עושה כיולא בה בקדשים ואוכל דמטמא משקה כיון דלא דרשי יטמא יטמא לא ידענא מהיכא נפקא להו אי לאו מהאי קרא וכי יותן מים על זרע וגו'[ו] ודרשינן הוא טמא ואינו עושה כיולא בו [לעיל יח:] ומדאיצטריך קרא למעוטי כיולא בו מכלל דמטמא אחרים וכ"ת טמא הוא הרי הוא טמא ואינו מטמא אחרים א"כ לשמוק קרא מיניה ולכתוב טמא ומהיכא תיתי לן טומאה לאחרים. ואי קשיא הואיל ומשקין לא מטמאי אחרייני לרבי יוסי תו לא מיתוקמא מתני' כתרגמא דתרץ ר' ירמיה לעיל [טו:] ואזדא ר' יוסי לטעמיה והדר קושיין לדוכתא אמאי אינה היא המדה מדה ומדה היא לא תיקשי דכי אוקימנא ואזדא רבי יוסי לטעמיה בתר טעמא דהא מתני' דר' יוסי אליבא דר"ע אוקימנא דדרים יטמא יטמא דהא מהא מייתינן סייעתא עליה. ואי שמעתי דר' יוסי אית ליה יטמא יטמא גבי משקין והא דאמר לא ס"ל בהיא דאוכלין דר"ע אמרן לענין טומאה עושה כיולא בה ועכשיו אתה בא לידי רביעי שרץ כלי כלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל ואי אפשר להעמידו מפני כמה תשובות ומיהו לר"מ דאמר בהדיא טומאת משקין לטמא אחרים לאו דאורייתא לא אשכחת לה רביעי אלא מדרבנן: **ואנן אהכי נסמוך.** משום דלא אשכחן תנא נימא דר"ע לית ליה ק"ו: **דק ואשכח.** בהדיא דאמר ר"ע רביעי ולא חמישי: **הכלי מצרף מה שבתוכו.** עריבה ארוכה ובה אוכלי קודש מכאן ואוכלי קודש מכאן ואין טוגעין זה בזה ונגע טמא באוכלין שבראש אחד ובכלי לא נגע ואוכל אין מטמא כלי אפי' מדרבנן ואפ"ה האוכלין שבשני ראשיה טמאים שהכלי מצרפן: **מעדותו.** ע"י עדותו: **הוסיף ר"ע.** בעדות: **לבונה וגחלים.** אע"ג דלאו אוכלין ניהו חיבת הקודש מכשרתן ומשויא להו אוכל בפ' כל שעה (לקמן לה.): **פסל את כולן.** אלמא מצרף כלי מה שבתוכו דאי משום דנגעי אהדדי נהי דגחלת שנגע בה מטמא את חברתה אבל חברתה תו לא מטמיא דא"כ ה"ל שני ושביעי עד ק' ומאותו עדות נשנית משנה זו דהכלי מצרף וקתני בהדיא רביעי בקודש פסול אלמא דר"ע חמישי לית ליה שלישי בתרומה אין רביעי לא אלמא לית ליה דר' יוסי. בלשון אחר שמעתי יורד לעמקי תהום וא"א להעמידו: **אלמא קסבר צירוף דרבנן.** ר' יוחנן צירוף הכלי לקודש דקתני גבי מעלות לאו דאורייתא הוא אלא מדרבנן מעדותו של ר"ע דמדרבנן הוא דגחלים ולבונה לאו בני קבולי טומאה ניהו אלא מדרבנן ואע"ג דאמר מר והכשר אשר יגע בכל טמא מי לא עסקינן דנגע בשלישי דהא לר"ע הואיל ודרים יטמא יטמא אשכחן שלישי דאיקרי טמא ומשכחת לה בחתי קודש לידי רביעי הכי שרץ טימא כלי וה"ל ראשון וכלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל דהא לר"ע טומאת משקין דאורייתא וחמישי בקודש לא מייתי בק"ו ממחוסר כפורים דאיכא למיפרך מה לממחוסר כפורים שכן אב הטומאה. ומצעיא לן לר"מ ור"א דאמרו בהדיא דמשקין אין מטמאין דבר אחר מן התורה ולרבי יוסי נמי דאוקימנא דליה לא ס"ל היכי משכחת קודש בא לידי רביעי שרץ כלי הוי לראשון וכלי אוכל הוי שני ואוכל משקה הוי שלישי והיאך יבא לידי רביעי וי"ל דעל כרחיך לא משכחת לה אלא מדרבנן ותדע דקתני לה גבי מעלות דחומר בקודש (חגיגה כ:) דקי"ל התם דכולהו מדרבנן ניהו וזהו מחמש מעלות האחרונות היא ואמר התם ה' אחרונות לית להו דררא דטומאה דאורייתא ובמסכת סוטה נמי סוגיא דשמעתא דרבי יוסי מדרבנן אלא ואוכל שלישי לר' יוסי בקודש דקאמר לעיל ולמדנו שלישי בקודש מן התורה מהיכן קיבלה הואיל ואין משקה מטמא אוכל על כרחיך מאוכל קיבלה וס"ל טומאה עושה כיולא בה בקדשים ואוכל דמטמא משקה כיון דלא דרשי יטמא יטמא לא ידענא מהיכא נפקא להו אי לאו מהאי קרא וכי יותן מים על זרע וגו'[ו] ודרשינן הוא טמא ואינו עושה כיולא בו [לעיל יח:] ומדאיצטריך קרא למעוטי כיולא בו מכלל דמטמא אחרים וכ"ת טמא הוא הרי הוא טמא ואינו מטמא אחרים א"כ לשמוק קרא מיניה ולכתוב טמא ומהיכא תיתי לן טומאה לאחרים. ואי קשיא הואיל ומשקין לא מטמאי אחרייני לרבי יוסי תו לא מיתוקמא מתני' כתרגמא דתרץ ר' ירמיה לעיל [טו:] ואזדא ר' יוסי לטעמיה והדר קושיין לדוכתא אמאי אינה היא המדה מדה ומדה היא לא תיקשי דכי אוקימנא ואזדא רבי יוסי לטעמיה בתר טעמא דהא מתני' דר' יוסי אליבא דר"ע אוקימנא דדרים יטמא יטמא דהא מהא מייתינן סייעתא עליה. ואי שמעתי דר' יוסי אית ליה יטמא יטמא גבי משקין והא דאמר לא ס"ל בהיא דאוכלין דר"ע אמרן לענין טומאה עושה כיולא בה ועכשיו אתה בא לידי רביעי שרץ כלי כלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל ואי אפשר להעמידו מפני כמה תשובות ומיהו לר"מ דאמר בהדיא טומאת משקין לטמא אחרים לאו דאורייתא לא אשכחת לה רביעי אלא מדרבנן: **ואנן אהכי נסמוך.** משום דלא אשכחן תנא נימא דר"ע לית ליה ק"ו: **דק ואשכח.** בהדיא דאמר ר"ע רביעי ולא חמישי: **הכלי מצרף מה שבתוכו.** עריבה ארוכה ובה אוכלי קודש מכאן ואוכלי קודש מכאן ואין טוגעין זה בזה ונגע טמא באוכלין שבראש אחד ובכלי לא נגע ואוכל אין מטמא כלי אפי' מדרבנן ואפ"ה האוכלין שבשני ראשיה טמאים שהכלי מצרפן: **מעדותו.** ע"י עדותו: **הוסיף ר"ע.** בעדות: **לבונה וגחלים.** אע"ג דלאו אוכלין ניהו חיבת הקודש מכשרתן ומשויא להו אוכל בפ' כל שעה (לקמן לה.): **פסל את כולן.** אלמא מצרף כלי מה שבתוכו דאי משום דנגעי אהדדי נהי דגחלת שנגע בה מטמא את חברתה אבל חברתה תו לא מטמיא דא"כ ה"ל שני ושביעי עד ק' ומאותו עדות נשנית משנה זו דהכלי מצרף וקתני בהדיא רביעי בקודש פסול אלמא דר"ע חמישי לית ליה שלישי בתרומה אין רביעי לא אלמא לית ליה דר' יוסי. בלשון אחר שמעתי יורד לעמקי תהום וא"א להעמידו: **אלמא קסבר צירוף דרבנן.** ר' יוחנן צירוף הכלי לקודש דקתני גבי מעלות לאו דאורייתא הוא אלא מדרבנן מעדותו של ר"ע דמדרבנן הוא דגחלים ולבונה לאו בני קבולי טומאה ניהו אלא מדרבנן ואע"ג דאמר מר והכשר אשר יגע בכל טמא מי לא עסקינן דנגע בשלישי דהא לר"ע הואיל ודרים יטמא יטמא אשכחן שלישי דאיקרי טמא ומשכחת לה בחתי קודש לידי רביעי הכי שרץ טימא כלי וה"ל ראשון וכלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל דהא לר"ע טומאת משקין דאורייתא וחמישי בקודש לא מייתי בק"ו ממחוסר כפורים דאיכא למיפרך מה לממחוסר כפורים שכן אב הטומאה. ומצעיא לן לר"מ ור"א דאמרו בהדיא דמשקין אין מטמאין דבר אחר מן התורה ולרבי יוסי נמי דאוקימנא דליה לא ס"ל היכי משכחת קודש בא לידי רביעי שרץ כלי הוי לראשון וכלי אוכל הוי שני ואוכל משקה הוי שלישי והיאך יבא לידי רביעי וי"ל דעל כרחיך לא משכחת לה אלא מדרבנן ותדע דקתני לה גבי מעלות דחומר בקודש (חגיגה כ:) דקי"ל התם דכולהו מדרבנן ניהו וזהו מחמש מעלות האחרונות היא ואמר התם ה' אחרונות לית להו דררא דטומאה דאורייתא ובמסכת סוטה נמי סוגיא דשמעתא דרבי יוסי מדרבנן אלא ואוכל שלישי לר' יוסי בקודש דקאמר לעיל ולמדנו שלישי בקודש מן התורה מהיכן קיבלה הואיל ואין משקה מטמא אוכל על כרחיך מאוכל קיבלה וס"ל טומאה עושה כיולא בה בקדשים ואוכל דמטמא משקה כיון דלא דרשי יטמא יטמא לא ידענא מהיכא נפקא להו אי לאו מהאי קרא וכי יותן מים על זרע וגו'[ו] ודרשינן הוא

ניתני נמי רביעי בתרומה. וה"ה דהוה מצי למימר[א] אי סבר לה כר"ע אמאי איצטריך לאיתויי בקל וחומר רביעי בקודש ממחוסר כפורים[ב] מגופיה דקרא שמעינן ליה כיון דשלישי טמא בחולין קרי כאן והכשר אשר יגע בכל טמא וגו' כי היכי דדרשינן השתא לענין שלישי: **לא לישתמיט תנא** וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש. פ"ה דלמ"ד טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן לא משכחת רביעי בקודש אלא מדרבנן ועל ידי עליס ולבונה משכחת לה שפיר[ג] כדפי' לעיל ור"ל דמיבעיא ליה אי מהני חיבת הקודש למימני ביה ראשון ושני יסבור דאוכל טמטמי אוכל ומה שפ"ה מדקתני לה גבי מעלות בפרק חומר בקודש (חגיגה כ: ושם) אם כן דרבנן היא אין גלאה לר"י[ד] דהא אוקמא כר"ע ואיהו דרים יטמא יטמא ע"כ רביעי בקודש דאורייתא דקרי כאן והכשר אשר יגע וגו' ולילוף נמי דאורייתא לרבי חנין[ה] והא דאמר בחגיגה (שם כא:) חמש מעלות אחרונות לית להו דררא טומאה דאורייתא דבינו חגגאל לא גרס דאורייתא ואפילו אי גרס ליה ה"פ לית להו דררא טומאה דאורייתא שלא היה לכתוב לטומאה לפי שהן רחוקין מן הטומאה דמן הדין היה להם להיות טהורים[ו] ועוד פ"ה דמאן דלא דרים יטמא יטמא נפקא ליה דאוכל מטמא אחרים מדאיצטריך טמא הוא למעוטי שאין טומאה עושה כיולא בה אור"י הניחא לאביי ולרב אחא בר אהבה אבל לרבינא דאמר מקרא מלא דבר הכתוב דילמא אתא הוא לקדשים דה"א עושין כיולא בהן מוהכשר אשר יגע בכל טמא: **אלמא** קסבר צירוף דרבנן. יש פי' מרש"י שמפרש דדייק לר"ע דלילוף דרבנן דמדאורייתא אין טומאה לגבונה וגחלים דהא לאו אוכל ניהו דמעלה דרבנן היא מה שמקבלין טומאה ובפ' כל שעה (לקמן לה.) קרי לה מעלה ואין זה ראיה דהתם נמי קרי לה מעלה להביא כפרתו אוכל בקדשים אף על גב דהוי דאורייתא כדדרים בפרק הערל (יבמות עד:) ועוד דבהדיא מוכח בפרק שני דחולין (דף לו:) דוהכשר לרבות עליס ולבונה לאו אסמכתא היא דמוכח התם מינה דחיבת הקודש מכשר דאורייתא[ז] ונראה לר"י כמו שהוגה בפי' דדייק דלילוף דרבנן מהא דקתני רישא על אפר חטאת שאם נגע טמא במקלת טימא את כולו וזהו מדרבנן שאפר חטאת אינו קודש אלא חול[ח] כדמוכח בפרק התכלת (מנחות נב. ושם) שאין מועלין באפר פרה וקתני הוסיף ר"ע משמע דהוי דרבנן כמו רישא: **שאין טומאת ידים במקדש.** תימה לר"י אמאי היה להם להיות טמא[ט] הא אין בהן היסח הדעת ואי משום דאמר בפ' בתרא דחגיגה (דף כד. ושם) כל הפוסל התרומה מטמא ידים להיות שניות א"כ מאי קא פריך תרוייהו בו ביום גזרו והא הנהו ידים שפוסלות התרומה איירי בטמא

בכל טמא לא יאכל [א]מי לא עסקינן דנגע בשני רביעי מקל וחומר כדאמרינן ואי ס"ד סבר כר"ע ניתני נמי רביעי בתרומה וחמישי בקודש אלא ר"ע לא סבר כר' יוסי מנלן א"ל דלא לישתמיט תנא וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש ונימא ר"ע היא ואנן אהכי ניקום ונסמוך נפק רב אשי ואי תימא רב כהנא דק ואשכח הא [ב]דתנן [ג]הכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה והרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן מעדותו של ר"ע נשנית משנה זו [ד](דתניא) [ה]הוסיף ר"ע [ו]הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן רביעי אין חמישי לא שלישי אין רביעי לא אלמא קסבר [ז]צירוף דרבנן ופליגא דרבי חנין דאמר [ח]צירוף דאורייתא שנאמר [ט]כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת הכתוב עשה [י]כל מה שבכף אחת [יא]תנן התם [יב]על מחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא נמצאת בפרש הכל טהור אמר רבי עקיבא [יג]זכינו שאין טומאת ידים במקדש ונימא

א מיי' פי"ח מהל' מאכלות אסורות הטומאה הלכה ד:
קכב ב ג מיי' פי"ב מהלכות מאכלות אסורות הטומאה הלכה ז:
ד [ומיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הל' טז]:
קכג ה מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הלכה יז:
קכד ו מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הטומאה הלכה ו:

רבינו חננאל

בכל טמא לא יאכל, בטמא לא נאמר אלא בכל טמא, אלו נאמר בטמא הייתי אומר זה טמא ראשון, למה נאמר בכל טמא להוסיף טמא אחר זה טמא שני. וכתיב לא יאכל הנוגע בזה הטבא. הנה נמצא שלישי מן התורה רביעי מקל וחומר כדאמרן ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה כו'. **ואי ס"ד** דר' יוסי סבר לה כר' עקיבא דאית ליה שלישי בחולין, ליתני רביעי בתרומה וחמישי בקדש, דהא מעלה לכל אחד ואחד נינהו, מכאן למדנו דר' יוסי לית ליה הא דר"ע, ותו אשכחינן בהדיא במסכת סוטה דר' יוסי סבר אין שני עושה שלישי בחולין. ור' **עקיבא** נמי לית ליה הא דר' יוסי דתאני ר' יוסי שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש, דאי ס"ד דאית ליה, כיון דאית ליה לר' עקיבא דשני עושה שלישי בחולין כמפורש בתורת כהנים, נימא שלישי שפסול בחולין אינו דין שיעשה רביעי בתרומה, וכי האי דינא ניתי חמישי בקדש ולימא ר' יוסי אליבא דר' עקיבא רביה אמרה ולית לא סבירא ליה, אלא מדלא אשכחן תנא דתני הכי, ש"מ דאפילו ר' עקיבא לית ליה רביעי בתרומה ולא חמישי בקדש, דהא ולית ליה האי דינא דדן ליה ר' יוסי. ומתמהינן וכי אהאי סברא ניקום וניסמוך. ודק רב כהנא ואשכח הא דתנן במס' חגיגה הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה, הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. ואמרינן מעדותו של ר' עקיבא נשנית משנה זו, דתנן הוסיף ר' עקיבא הסלת והקטורת והלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצת פסל את כולן, כלומר אם נגע טבול יום במקצת הסלת נפסלה כולה, וכן הלבונה והקטורת כיוצא בה. ויש אומרים פירוש אחר, אם נגע טבול יום בסלת נעשה (תחלת) הסלת ראשון. והקטורת שני והלבונה שלישי והגחלים רביעי. עד כאן של תורה פירוש והוא דנגעי אהדדי, אבל אי לא נגעי אהדדי, או אם יש שם עוד חמישי והכלי הוא דמצרפן מדרבנן הוא דמיפסלי אבל מדאורייתא לא. ופליגא דר' חנן דאמר צירוף דאורייתא, דכתיב כף אחת עשרה זהב, עשה הכתוב כל מה שבכף אחד. וקתני סיפא דהא דדייקינן עלה מעדותו של ר' עקיבא נשנית הרביעי בקדש פסול רביעי ולא חמישי. [ור' יוסי לית ליה הא דאבא דר' יוסי לית ליה הא דאבא והידים טהורות, מכלל

מוסף תוספות

א. [ד]מוכח מדברי ר' יוסי בהדיא דלית ליה דר"ע דאי וכו'. **תוס'** הרא"ש.
ב. הר"ל למימר מצינו רביעי מן התורה. מ' **רבינו דוד.** ג. כגון כלי נגע לשרץ דהוי ראשון, ועצים או לבונה נגעו לכלי והוי שני, והבשר נגע לעצים ולבונה דהוי שלישי, ורביעי נמי משכחת לה כגון שרץ שנגע לכלי והכלי נגע לאוכל דהוי אוכל שני, ועצים ולבונה נגעו לאוכל והוי שלישי, ואוכל או משקה נגעו לעצים או לבונה דהשתא הוו רביעי. **תוס'** ר"פ. ד. דע"כ דאורייתא הוא מהא דקתני בפרק חומר בקדש הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. **תוס'** שאנן.
ה. **ובתוס' הרא"ש** מוסיף. ומילתא דר' חנן מייתי התם לפרושי מתני'. ו. אבל ודאי רביעי בקדש דאורייתא הוא. מ' הר"ן. ז. **ובתוס'** שאנן הוסיף טעם אחר. דמכף אחת לא נפיק שאינו צריך לכלי וגם אינו כלי שרת. **ובמ' רבינו דוד.** דאי מקרא דר' חנין ליכא למילף מיניה אלא קדשי מזבח. ח. ואף אם יש טומאת ידים במקדש. מ' **רבינו דוד.**

תורה אור השלם

1. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת:
במדבר ז יד

גליון הש"ס

גמ' כל מה שבכף אחת. עי' מוקיע לו ע"א תוס' ד"ה לריך:

מוסף רש"י

מי לא עסקינן דנגע בשני. מי לא מצינן למשמע מינה דאפילו נגע בשני נמי קאמר לא יאכל דהא בכל טמא כתיב ושני דאיקרי טמא (סוטה ל.) דהא אשכחן דאיקרי שני טמא, דכתיב כל אשר בתוכו יטמא, וה"ל הכלי ראשון ומה שבתוכו שני וקרי ליה טמא, וקאמר רחמנא והכשר אשר יגע בכל טמא אפילו בשני וה"ל בשר שלישי, לא יאכל, והאי קרא בבשר שלמים כתיב (חגיגה כד.). **הכלי מצרף את מה שבתוכו.** תמיכות אוכלין הרכה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן, הכלי מצרפן להיות כולן תמיכה אחת ונטמאו כולן (חגיגה כ:) ואם נגע טבול יום במקצתו פסל את כולו (מנחות כד.). **אבל לא לתרומה.** אלא אותה שנגע בה הוא ראשון והבועבעת בה הוא שניה, והבועבעת בשניה שלישית, והשאר טהורות (חגיגה כ:). **הוסיף ר"ע.** דיש קתני העיד ר"ש על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו פסל את כולו (חגיגה כא:). **פסל את כולן.** שזו אחת מאחת עשרה מעלות שנאמרו בחומר בקודש (חגיגה כ:) שהכלי מצרף כל מה שבתוכו להיות כאילו נגע בכולו (יומא מח.).

מוסף תוספות

א. [ד]מוכח מדברי ר' יוסי בהדיא דלית ליה דר"ע דאי וכו'. **תוס'** הרא"ש.
ב. הר"ל למימר מצינו רביעי מן התורה. מ' **רבינו דוד.** ג. כגון כלי נגע לשרץ דהוי ראשון, ועצים או לבונה נגעו לכלי והוי שני, והבשר נגע לעצים ולבונה דהוי שלישי, ורביעי נמי משכחת לה כגון שרץ שנגע לכלי והכלי נגע לאוכל דהוי אוכל שני, ועצים ולבונה נגעו לאוכל והוי שלישי, ואוכל או משקה נגעו לעצים או לבונה דהשתא הוו רביעי. **תוס'** ר"פ. ד. דע"כ דאורייתא הוא מהא דקתני בפרק חומר בקדש הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. **תוס'** שאנן.
ה. **ובתוס' הרא"ש** מוסיף.